

ઘણાં લોકો પ્રગતિ કેમ કરી શકતા નથી ?

રવિવારની રાત્રી પર એક જોઈન્ટ સેક્ટરી તરીકે નિવૃત્તિ પછી, ખૂબ જ સારી જગ્યાએ પુનઃનિયુક્તિ મેળવનાર અંગત મિત્રને ત્યાં હું બેઠો હતો. અમે બંને પી.ટી.સી. - પ્રાથમિક શિક્ષક માટેની તાલીમ સાથે લેતા હતા. અમે પી.ટી.સી. થયા બાદ પ્રાથમિક શાળામાં જોડાયા., સાથે ચાલુ નોકરીએ અભ્યાસ કરવાનું ચાલુ રાખ્યું. સમય જતા તે મિત્ર ત્રણ વિષયમાં બી.એ. અને બે વિષયમાં એમ.એ. થયા. સરકારી નોકરી માટેની પરીક્ષા પાસ કરી. મામલતદાર થયા. તે નોકરી છોડી સચિવાલયમાં આવ્યા. તેઓ કલેક્ટર કરતા એક સ્ટેપ ઊંચી ગણાતી પોસ્ટ જોઈન્ટ સેક્ટરી તરીકેની ફરજ બજાવી નિવૃત્ત થયા. નિવૃત્તિના થોડા સમય પહેલાં પીએચ.ડી. પણ કર્યું. જ્યારે આ લેખક પણ પી.ટી.સી. પછી અભ્યાસ ચાલુ રાખીને એમ.એડ. અને પીએચ.ડી. થઈને કોલેજમાં અધ્યાપક અને પછી આચાર્ય બન્યા. આવા અનેક વ્યક્તિઓ છે અને અનેક નથી. અમે કોલેજ સમયના કેટલાક મિત્રોને યાદ કર્યાં. જેઓ પ્રાથમિક શિક્ષક તરીકે જોડાયા હતા અને આજે પણ પ્રાથમિક શિક્ષક જ છે. ત્યારે પ્રશ્ન એ થયો કે, કેટલાક લોકો પોતાની જિંદગીને બીબાઢાળની જેમ જીવવામાં કેમ વિતાવી દેતા હશે? તેઓ જીવનમાં કેમ કોઈ પ્રગતિ કરતા નથી ? વગેરે. આવા પ્રશ્નના જવાબરૂપે જીવનમાં વધુ પ્રગતિ કરવા શું કરવું જોઈએ તેની ચર્ચા પણ થઈ.

હા... ઘણા લોકો પોતાનું જીવન બસ એક જ રીતે જીવતા હોય છે, પછી ભલેને તે ઢસરડા જ કેમ ના કરતા હોય. તેઓ માનસિક રીતે એટલા ટેવાઈ ગયા હોય છે કે, જીવનને બદલવાના પ્રયત્નો નથી કરતા. માટે તેઓએ જ્યાંથી શરૂઆત કરી હતી, ત્યાં જ તેમનો અંત પણ હોય છે. હું ચોક્કસ પણે કહી શકું કે, આપ પણ આવા અનેક વ્યક્તિઓને ઓળખતા હશો અને કદાચ કદાચ ના કરે નારાયણ અને તમે પણ હોઈ શકો !!! અને કદાચ જો તમે જ હોવ અને તમે આવું માનતા હોવ કે આપ પણ ઈચ્છતા હતા છતાં પ્રગતિ કરી શક્યા નથી, તો આ લેખ આપને સમર્પિત જે તમને ખૂબ જ ઉપયોગી થઈ પડશે.

જે લોકો પ્રગતિ કરી શકતા નથી તેના ઘણાં કરનો હોઈ શકે, જેમાં એક કારણ એ છે કે, તેઓ પ્રગતિ બાબતે કશું વિચારતા જ નથી. હમેશ એટલું યાદ રાખીએ કે, કોઈ પણ બાબતનું નિર્માણ કોઈ વિચારથી જ શરૂ થાય છે. જો તમે આગળ વધવા માટે કશું જ વિચારશો જ નહિ તો પ્રગતિની સંભાવના રહેતી જ નથી. તમે કોઈ નોકરી સ્વીકારી લીધી અને બસ તમે એ નોકરી સિવાય કશું જ નહિ વિચારો તો આગળ કેવી રીતે વધી શકશો? હકીકતમાં આપણે એ સતત વિચારતા રહેવું જોઈએ કે, મારે નોકરીમાં કે ધંધામાં આગળ વધવું છે. આવું વિચારતા ઘણાં લોકો ફૂટપાથ પર લારી-ગલ્લો ચલાવતા હતા, તેઓ અત્યારે સારી મોટી દુકાન કરી શક્યા છે. એવા પણ ઘણા લોકો છે કે, જેઓએ સામાન્ય નોકરીથી શરૂઆત કરી હતી અને આજે જે તે ક્ષેત્રના વડા પણ હોઈ શકે. યાદ કરો ધીરૂભાઈ અંબાણી કે મફત ગગલ. તેઓએ પોતાના જીવનની શરૂઆત ક્યાંથી કરી હતી અને અંત ક્યાં હતો ? માટે પ્રગતિ કરવા વારંવાર વિચારવાનું શરૂ કરો. માણસ હોવાનો સૌથી મોટો ફાયદો એ છે કે, આપણે સારી રીતે વિચારી શકીએ છીએ. અને આવા વિચાર થકી જ આપણે આપણી દુનિયા બદલી શકીએ છીએ.

મોટાભાગના માણસો વિચારે છે ખરાં પણ પછી કશું કરતાં નથી. મોટાભાગના લોકો સપના ખૂબ જ જૂએ છે, પણ તેને પૂરા કરવા માટે જરૂરી પ્રયત્નો કરતા નથી. ધારો કે, કોઈ નોકરીયાત કે ધંધાદારી માણસ વિચારે કે , મારે આગળ વધવું છે, પણ તેઓ જે રીતે પહેલાં કામ કરતા હતાં તે જ રીતે આજે પણ કરે જાય છે, નવું કે વધારાનું

કશું જ કરતા નથી, એક વિદ્યાર્થી ૯૦ ટકા માર્ક્સ લાવવાનું વિચારે છે, પણ તે ક્રિકેટ મેચ કે ફેસબુક છોડી શકતો નથી. યાદ રાખો કે પરિણામમાં બદલાવ લાવવો છે તો પ્રયત્નોમાં પણ બદલાવ લાવવો જ પડે.

કેટલાક માણસો બધું જ કામ પોતે જ કરવામાં માને છે અને કરે છે. તેમના મતે આ કામ તેમના સિવાય કોઈ સાડું નહિ કરી શકે. તેને બીજા પર ભરોસો જ નથી હોતો. આપ વધુ કરવા માંગતા હોવ તો પણ તમારી પાસે માત્ર બે જ હાથ છે. આપ પચાસ હાથોના કામ કરી ન શકો. જેથી આપણા કેટલાક કામ બીજા કરી શકે તેમ હોય તો તેને સોંપવા જોઈએ. જેથી તમને વધારાનો સમય મળશે, તમે અન્ય બીજા વધારે કામ કરી શકશો. આપ જ્યાં પણ નોકરી કરતા હોવ ત્યાં પોતાનું કામ મર્યાદામાં જ રાખો. પોતાના ઉપરી અધિકારી કે માલિકને સાડું બતાવવા વધારાની જવાબદારી ના લેશો. જેમકે, કોઈ વિદ્યાર્થી શાળા-કોલેજમાં રમતની સમિતિમાં હોય, તે જ સાંસ્કૃતિક સમિતિમાં હોય, તે જ પ્રવાસ સમિતિમાં રહેવા ઈચ્છતો હોય તો આ યોગ્ય નથી. યાદ રાખીએ કે, વધુ જવાબદારી સ્વીકારીને યોગ્ય રીતે ન કરવી તેના કરતા ઓછી જવાબદારી સ્વીકારીને તેને ખૂબ જ સારી રીતે નિભાવવી એ વધુ શીખવશે અને તમારામાં આત્મવિશ્વાસ પેદા કરશે. આમ કરવાથી તમારી પાસે સમય બચશે. બચેલા સમયનો યોગ્ય જગ્યાએ ઉપયોગ કરવો ખૂબ જ અગત્યનું છે.

ઘણાં લોકો પ્રગતિ કરવા માટે કોઈ ચોક્કસ રીતે કામ તો શરૂ કરી દેશે, પણ પછી સમય જતા તેઓ બીજા રસ્તે ફંટાઈ જાય છે. જેમકે, કોઈ વિદ્યાર્થી કોઈ ચોક્કસ વિષયની તૈયારી કરવા માટે શરૂઆતમાં કોઈ ચોક્કસ પુસ્તક વાંચે છે, થાડું વાંચ્યું અને મિત્ર કહે કે આ કરતા તો ફલાણું પુસ્તક સાડું છે, તો એ બીજું પુસ્તક વાંચશે. એ પુસ્તક થોડું વાંચ્યું ત્યાં વળી કોઈ કહે કે આ કરતા તો ફલાણા સાહેબની નોટ્સ સારી. તો એ નોટ્સ વાંચવાનું શરૂ કરશે. આમ વારંવાર મટેરિયલ બદલવામાં પરીક્ષા નજીક આવી જાય અને કોઈપણ મટેરિયલ સારી રીતે તૈયાર કરી શકતો નથી. આમ કોઈપણ બાબત ખૂબ જ વિચારીને શરૂ કરવી જોઈએ અને તેને પૂર્ણ કરવા તન-મન-ધનથી લાગી પડવું જોઈએ. એવું જ ધંધામાં પણ છે. કોઈ ધંધો શરૂ કર્યો અને તમે રાતોરાત મોટી સફળતા ઈચ્છતા હોવ તો તે ના પણ મળે. તમારે સમય આપવો પડે. તે માટે ધીરજ રાખવી પડે. બદલાવ જરૂરી છે, પણ તે આપણા કામ કરવાની શૈલીમાં અને વિચારણામાં. તેમાં બદલાવ લાવવો જોઈએ.

કેટલાક લોકો એવા હોય છે કે જે નવું કરવા માટે વિચારી જ શકતા નથી. અને વિચારવાની શરૂઆત કરે ત્યારે જ બીજો એવો વિચાર કરે છે કે, આ તો મને નહિ ફાવે, મારી શક્તિની બહારનું કામ છે. આવા લોકો પોતાના મગજને ખૂબ જ માર્યાદિત વિસ્તારમાં બાંધી દે છે. તેઓ માને છે કે, હું જે કરું છું તે જ કરી શકું, બીજું મને આવડે જ નહિ, જો કરવા જઈશ તો સફળ નહિ થાઉં. હકીકતમાં માણસ ધારે તે કરી શકે અને બની શકે. નકારાત્મક માનસિકતા છોડવી જોઈએ, આપ આપનું જીવન બદલી શકો છો, પણ તે માટે સૌ પ્રથમ તમારે બદલાવું પડશે. બધા લોકો બધું શીખીને નથી આવ્યા. આપણે શીખવું પડશે. નવું નહિ શીખીએ કે નહિ કરીએ તો જ્યાં છીએ ત્યાં જ રહીશું. તમને કોઈ કશું જ નહિ કહે. કોઈના કહેવાથી આપણે કરવું એના કરતાં આપણું દિલ કહે અને આપણે કરીએ તે વધારે મહત્વનું બની રહેશે. અંતે, આપણે જ્યાં છીએ ત્યાંથી આગળ વધવાની ઈચ્છા અને પ્રયત્નો આપણે જ કરવા પડશે. ઈચ્છા અને પ્રયત્ન વગર કશું જ નહિ કરી શકીએ. આજથી જ ઈચ્છીએ અને આજથી જ પ્રયત્નો શરૂ કરીએ.

અશોકી: મળેલી સફળતા કે નિષ્ફળતા અંતિમ નથી. દરેકને પોતાનો દિવસ હોય છે. તે દિવસ બીજાના દિવસ કરતાં ટૂંકો કે લાંબો હોઈ શકે.